

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

PLATS FÖR TJEJER!

– en studie av tjejers användning och attityder till det offentliga rummet

Linnéa Bergkvist, Självständigt arbete • 15 hp

Landskapsingenjörsprogrammet

Alnarp 2020

PLATS FÖR TJEJER!

- en studie av tjejers användning och attityder till det offentliga rummet

MAKE SPACES FOR GIRLS!

- a study of girls usage and attitudes towards public space

Linnéa Bergkvist

Handledare: Alva Zalar, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Märit Jansson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur, G2E – Landskapsingenjörsprogrammet

Kurskod: EX0841

Program: Landskapsingenjörsprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2020

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: UNGDOMAR. TJEJER. RÖRELSEFRIHET. OFFENTLIGA RUMMET. STADSPLANERING. MASKULINITET.

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to, based on feminist theory, investigate how girls use and relate to public space with a focus on positive experiences. The essay also aims to investigate how girls use public space and what makes the places they visit interesting to them.

The study has a qualitative approach and is based on two semi-structured group interviews with a total of 10 girls in the age of 13-16 years old living in, or adjacent to, Rosengård in Malmö. The empiricism of the study was analyzed using a thematic analysis which resulted in four themes: nodes, proximity, seclusion and security, which are presented in the result section. Further in the essay, the result is discussed on the basis of two concepts developed within the feminist theory tradition - the hegemonic masculinity and the male gaze.

The study shows that girls in a large extent nurture a good relationship towards public space, but that ideas surrounding gender many times obstruct them in their effort to claim public space. In addition, social and physical characteristics emerged that were perceived as positive by the girls in relation to public space. These are described by the concepts of proximity, accessibility, security, attractiveness and usability.

SAMMANFATTNING

Uppsatsens syfte är att, med utgångspunkt i feministisk teori, undersöka hur tjejer använder sig av och relaterar till det offentliga rummet med fokus på positiva upplevelser. Uppsatsen syftar vidare till att undersöka hur de använder det offentliga rummet och vad det är som gör platserna de besöker intressanta.

Studien har en kvalitativ ansats och bygger på två semistrukturerade gruppintervjuer med totalt 10 tjejer i åldrarna 13-16 år boende i, eller i anslutning till, området Rosengård i Malmö. Empirin analyserades med hjälp av tematisk analys som resulterade i fyra teman: Knutpunkter, Närhet, Avskildhet och Trygghet, vilka presenteras i resultatsdelen.

Vidare i uppsatsen diskuteras resultatet utifrån två begrepp som framarbetats utifrån den feministisk teoritraditionen – *den hegemoniska manligheten* och *den manliga blicken*.

Studien visar att tjejer i hög utsträckning har en god relation till det offentliga rummet men att de är styrda av föreställningar kring genus i anknytning till anspråkstagande av det. Därtill framkom sociala och fysiska egenskaper som uppfattades som positiva i förhållande till det offentliga rummet. Dessa beskrivs genom begreppen närhet, tillgänglighet, trygghet, attraktivitet och användbarhet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	1
1.1	DISPOSITION	2
1.2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
2	BAKGRUND OCH FORSKNINGSÖVERSIKT	4
2.1	UNGDOMAR OCH OFFENTLIGHETEN	4
2.2	TJEJER DÅ?	5
2.3	DEN OFFENTLIGA KILLEN OCH DEN PRIVATA TJEJEN	6
2.4	KROPPEN OCH DET OFFENTLIGA RUMMET	8
3	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	9
3.1	DEN HEGEMONISKA MASKULINITETEN	9
3.2	KROPPEN OCH DEN MANLIGA BLICKEN	10
4	METOD	12
4.1	METODOLOGISK ANSATS	12
4.2	AVGRÄNSNING OCH URVAL	13
4.3	GENOMFÖRANDE AV INTERVJUER	14
4.4	BEARBETNING AV DET EMPIRISKA UNDERLAGET	15
4.5	ETISKA ÖVERVÄGANDEN	15
5	RESULTAT OCH ANALYS	17
5.1	KNUTPUNKTER	17
5.2	NÄRHET	19
5.3	AVSKILDHET	20
5.4	TRYGGHET	21
6	DISKUSSION OCH AVSLUTANDE REFLEKTION	23
6.1	RÄTTEN TILL DET OFFENTLIGA RUMMET UTAN RESTRIKTION ELLER VILLKOR	23

6.2	UTFORMNING SOM INKLUDERAR	26
6.3	SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE REFLEKTION	27
	LITTERATURFÖRTECKNING	30
	TRYCKTA KÄLLOR	30
	ELEKTRONISKA KÄLLOR	32

1 INLEDNING

En hållbar och inkluderande planering av staden anses av många verksamma inom fältet vara en viktig del i skapandet av en välplanerad och förhoppningsvis välanvänd utemiljö. Ungdomar är en stor grupp i samhället som i lägre grad än vuxna har möjlighet att påverka beslut eller att ta del av processer som syftar till denna planering (Passon et al. 2008). Detta beror till viss del på att de många gånger inte bereds samma förutsättningar som vuxna att delta i processer som syftar till planering av staden. De får istället förlita sig till att vuxnas ambition att skapa en god utemiljö även inkluderar att ansvar tas för dem och deras behov.

Stor del av den forskning som finns gällande ungdomar och deras behov av en god utemiljö visar på en stark sammankoppling mellan det offentliga rummet och identitetsskapande. Hur ungdomar upplever och orienterar sig i det offentliga rummet bereder dem bland annat möjlighet att öva och utveckla färdigheter som förbereder dem inför vuxenlivet. Att också låta ungdomar delta i samhällsrelaterade processer som syftar till delaktighet i beslut rörande deras liv kan på många sätt bidra till mening, gemenskap och platstillhörighet (Passon et al. 2008).

I försök att lyfta ungdomars möjlighet att aktivt delta i processer som syftar till att öka gruppens inflytande i planeringen av staden har Malmö stad drivit flertalet projekt där så kallad medborgardialog använts. På detta sätt har Malmö stad velat synliggöra ungdomarnas erfarenheter och åsikter gällande det offentliga rummet och väva in sådan kunskap i dessa planeringsprocesser. Försök att öppna upp för en bredare tolkning av begreppet ungdomar efterfrågades dock då uppfattningen var att tjejer var mindre synliga i dessa processer och i anspråkstagandet av det offentliga rummet (Björnsson & Eriksson 2014).

Malmö stad lanserade, i ett försök att rikta sig direkt mot gruppen tjejer, ett projekt som syftade till att skapa en plats med och för denna grupp. Genom projektet ville Malmö stad öka möjligheten för ”unga kvinnor att ta större plats i en mer jämställd offentlig miljö och samtidigt öka deras engagemang och delaktighet i förändringsarbetet” (Malmö stad 2014, s.2). Projektet resulterade i *Rosens röda matta*, en aktivitetsyta som tidigare varit parkeringsplats i Rosengård. Aktivitetsytan utformades av 13 tjejer och en landskapsarkitekt och blev, i motsats till andra aktivitetsytor där fokus kretsat kring sport, en yta där dans, möten och kultur fått stå i fokus (Malmö stad 2015). I det offentliga samtalet rörande aktivitetsytan talades det många gånger om att unga tjejer skulle ta plats samtidigt som de behövde beredas möjlighet att bli aktiva deltagare i det offentliga rummet på samma villkor som killar. Trots att fokus låg på tjejers användning var det viktigt att påpeka att platsen skulle vara tillgänglig för alla, det vill säga, killar var också välkomna (Björnsson 2013; Blomquist 2013; Lennartsson 2015).

Många gånger beskrivs *Rosens Röda Matta* som en lyckad plats med mer jämlik användning än andra aktivitetsytor, men när Malmö stad genomförde en utvärdering av platsen visade det sig att ytan i genomsnitt har en mycket lägre användning än flertalet andra aktivitetsytor som samtidigt utvärderades. Användningen var dock i högre grad än vid andra aktivitetsytor mer jämlikt fördelad mellan tjejer och killar (Malmö stad 2017). Att en plats som är skapad av tjejer för tjejer inte lyckas med sin ansats att bereda möjlighet för denna grupp att ta plats i det offentliga rummet beror möjligtvis på att utgångspunkten för etablerandet av denna plats inte tar hänsyn till flera av de svårigheter som tjejer ställs inför i det offentliga rummet.

Genom att studera tjejers relation till det offentliga rummet i Rosengård, ett område där det både finns specifika platser planerade och utformade med tjejer som målgrupp men också många andra typer av offentliga rum, går det att öka förståelsen för unga tjejers roll i det offentliga rummet. I förlängningen kan detta bidra till att framtida planering aktivt kan förhålla sig till denna specifika grupp med utgångspunkt i det som tjejer efterfrågar utan fokus på förändringsarbete av användarbeteende hos gruppen.

1.1 DISPOSITION

Uppsatsen är uppdelad i sex avsnitt bestående av 1. Inledning 2. Bakgrund och forskningsöversikt 3. Teoretiska utgångspunkter 4. Metod 5. Resultat 6. Diskussion och avslutande reflektion.

I detta avsnitt presenteras uppsatsens syfte och problemformulering. Avsnitt 2 inleds med en översikt av ungdomars och tjejers användning av det offentliga rummet vilken ämnar fungera som en introduktion till det ämne som vidare kommer diskuteras i denna uppsats. Vidare ges en forskningsöversikt för att ge förståelse till hur genus spelar in vid tillträde och användning av det offentliga rummet. I avsnitt 3 redogörs för de två teoretiska begreppen, *den hegemoniska maskuliniteten* och *den manliga blicken*, som senare ligger till grund för diskussionen av uppsatsens resultat. I avsnitt 4 redogörs för den metodologiska ansatsen, genomförande av studien samt olika överväganden som gjorts. Avsnitt 5 redogör för resultatet av studien. Slutligen, i avsnitt 6, diskuteras resultatet i relation till tidigare forskning, de teoretiska utgångspunkterna och den problemformulering som angivits tidigare i uppsatsen. Diskussionen följs av en avslutande reflektion.

1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Det övergripande syftet med denna studie är att, med utgångspunkt i feministisk teori, undersöka unga tjejers relation till det offentliga rummet i sitt närområde med fokus på

positiva upplevelser, hur de använder det offentliga rummet och vad det är som gör platserna de besöker intressanta.

Målet med studien är att öka kunskapen kring tjejers användning av det offentliga rummet så som den ser ut i dag. Detta så att framtida planering av offentlig utemiljö kan främja fortsatt användning av vardagsmiljöer med utgångspunkt i tjejers positiva erfarenheter i och av det offentliga rummet.

Frågeställningar

- På vilka platser i sitt närområde vistas tjejer?
- Vilka sociala/ rumsliga kvalitéer har dessa platser?
- Vilka egenskaper efterfrågar tjejer av det offentliga rummet?

2 BAKGRUND OCH FORSKNINGSOÖVERSIKT

För att förstå betydelsen av ungdomars, i synnerhet tjejers, behov av en inkluderande och stimulerande utemiljö presenteras i detta avsnitt en översikt av tidigare forskning som inledningsvis ämnar förklara betydelsen av det offentliga rummet för ungdomar. Vidare redogörs för kvinnors, och därmed i förlängningen tjejers, tillgång till det offentliga rummet. Slutligen presenteras två teoretiska begrepp inom den feministiska teoritraditionen, *den hegemoniska maskuliniteten* och *den manliga blicken*, som får fungera som ramverk för diskussionen då resultatet av studien diskuteras.

2.1 UNGDOMAR OCH OFFENTLIGHETEN

Ungdomar är idag flitiga användare av våra offentliga utemiljöer, till och med i högre grad än vuxna (Lieberg 2003). Detta beror till stor del på att ungdomar många gånger är exkluderade från de mötesplatser som vuxna i högre utsträckning har tillgång till. Exempelvis upplever många ungdomar att hem och andra organiserade mötesplatser regleras av vuxna och det kommersiellt organiserade rummet kräver ekonomisk motprestation. De blir därför i högre utsträckning hänvisade till det offentliga rummet för umgänge (Matthews, Limb & Taylor 2000). På grund av att ungdomar inte har möjlighet att hävda ägandeskap är de istället hänvisade till att inta de utrymmen som de vill hävda som sina (Childress 2004). Att interagera med samt att ta det offentliga rummet i anspråk är starkt sammanlänkat med olika identitetsskapande processer som är centrala för ungdomar (Childress 2004). Det offentliga rummet fungerar på detta sätt som en arena där ungdomar kan utveckla och bearbeta den egna identiteten samtidigt som man är delaktig i ett sammanhang (Lieberg 1992; Clark & Uzell 2006). I motsats till när man som barn är hänvisad till utrymmen där föräldrar eller andra vuxna har uppsikt över en skänker ungdomstiden i de flesta fall möjlighet till en större rörelsefrihet och självständighet och på så sätt också förutsättningar för självorganisering (Andersson 2002).

I sin text *A place for adolescents* för Owens (2017) ett resonemang gällande de sociala och fysiska förutsättningar som det offentliga rummet kan producera för att bistå denna utveckling. Owens (2017) menar att vår utemiljö ska producera möjlighet för ungdomar att umgås och interagera samtidigt som det bör finnas möjlighet att dra sig undan, ensam eller tillsammans med nära vänner. I det offentliga rummet, utan översikt av exempelvis föräldrar, får ungdomar också tillfälle att öva på färdigheten att fritt disponera över sin tid och hur de vill fylla denna. Vidare menar Owens (2017) att det offentliga rummet kan vara den arena där sammanhang till annat än familjen får ta plats. På så sätt övas ungdomar i deltagande och ges möjlighet att påverka, vilket i förlängningen kan bidra till social kompetens och socialt ansvar.

Förutsättningen för dessa möjligheter avgörs bland annat av det offentliga rummets fysiska utformning (Owens 2017). Andersson (2002) påvisar i sin studie *Öppna rum* att flera förortsområden innehåller flera av de kvaliteter som möjliggör anspråkstagandet av det offentliga rummet av ungdomar. Bland annat genom att områdena i hög uträckning innehåller många offentliga platser samtidigt som de är trafikseparerade och därmed på ett tryggt sätt kan erbjuda fri rörelse mellan dessa platser. Öppna rum fungerar ofta som mötesplatser för ungdomar och eftersom konkurrensen om dem är relativt låg kan de tas i anspråk vilket är viktigt då de ger ungdomar chansen att etablera egna platser där de kan frigöra sig från vuxenvärldens normer (Lieberg 1992). Idag har ungdomar i allt lägre utsträckning möjlighet att ta det offentliga rummet i anspråk. I en stad som blir allt tätare förlorar ungdomar möjligheten att skapa egna platser då konkurrensen om utrymmet ökar (Mårtensson 2012). Vidare menar Mårtensson (2012) att bostadsnära ytor behövs i vardagen för att bereda möjlighet för umgänge och att dessa aldrig kan ersättas av planerade aktivitetsytor.

2.2 TJEJER DÅ?

Genom den pågående förtätningen av staden, blir ungdomar i högre utsträckning än tidigare hänvisade till specifika platser så som aktivitetsytor. Detta indikeras av Boverkets rapport gällande satsning på jämställda platser för barn och ungdomar. Hälften av de projekt som genomfördes för att förändra den fysiska miljön i det offentliga rummet resulterade i aktivitetsytor (Boverket 2017). Mot bakgrund av detta är det intressant att förstå vilka ungdomar som använder dessa ytor. Studien *Spontanidrott för vilka?* påvisar genom observationer som genomförts i olika städer runt om i landet att killar står för ca 80% av användningen av aktivitetsytor, det vill säga planlagda ytor för spontanidrott (Blomdahl et al 2012).

I sin studie *Att ta staden i besittning: om ungas rum och rörelser i offentlig miljö* beskriver Lieberg (1992) skillnad mellan tjejers och killars relation till det offentliga rummet. Lieberg (1992) menar att killar är utomhus i högre utsträckning än tjejer och att de i högre grad använde sig av idrottsanläggningar och trafikerade områden. Bland tjejer favoriseras istället grönska, knutpunkter och lekplatser. Många gånger låg dessa i anslutning till hemmet. Lieberg (1992) gör ingen vidare analys om varför det förhåller sig på detta vis utan bekräftar att detta stämmer överens med tidigare forskning.

Malmö stad har som tidigare påtalats drivit flera projekt där aktivitetsytor etablerats. Gemensamt för dessa projekt har varit ambitionen att öka tjejers deltagande och möjliggöra för denna grupp att ta plats i det offentliga rummet (Björnsson & Eriksson 2014). Samtidigt har strävan att stärka tjejers möjlighet till fysisk aktivitet i det offentliga rummet varit centralt

och genom att inkludera möjligheter till aktiviteter som gruppen har efterfrågat har Malmö stad velat möjliggöra detta. I projektet *Rosens Röda Matta* resulterade detta i en aktivitetsyta med fokus på kultur, dans, musik och scenframträdande (Björnsson 2014). Genom att planera ytor likt *Rosens Röda matta* kan den tänkta målgruppen styra platsen utformning och i förlängningen kan detta leda till att andra grupper som annars inte heller nyttjat aktivitetsytor också söker sig till dessa.

Bilden av tjejen som mindre deltagande i det offentliga rummet har bland annat kritiserats av Andersson (2002) som istället menar att inriktningen på aktivitet och fysisk rörelse i det offentliga rummet kan leda till att man upplever killar i större majoritet än de i själva verket är. Platser som enbart upplevs befolkas av killar kan vid en andra anblick upptäckas inhysa ett flertal tjejer men då tjejerna inte gör sig synliga på samma sätt som killarna uppfattas de heller inte i lika hög uträkning (Andersson 2002). Tjejer använder nämligen det offentliga rummet för socialt umgänge till skillnad från killarna som i högre utsträckning utövar olika idrottsaktiviteter (Matthews et al 2000).

2.3 DEN OFFENTLIGA KILLEN OCH DEN PRIVATA TJEJEN

Lieberg (1992) definierar i sin studie av ungdomar och deras användning av det offentliga rummet stadens offentlighet till de offentliga platser och offentliga lokaler samt anläggningar som är tillgängliga för alla. Fortsatt inkluderar Lieberg (1992) det sociala sammanhang som går att återfinna i omgivningen till dessa platser. Lieberg (1992) beskriver på detta sätt staden som en arena öppen för alla. I sin avhandling *Trygg stad* menar Listerborn (2002) att en sådan utgångspunkt bör nyanseras. Listerborn (2002) menar att användningen av platser och de sociala sfärer som Lieberg inkluderar i offentlighetsbegreppet varierar beroende på vem som intar rummet. Fortsatt menar Listerborn (2002) att många människors upplevda verklighet skiljer sig från beskrivningen av staden som en arena öppen för alla. Genom denna föreställning riskerar grupper som aldrig erövrat det offentliga rummet att stängas ute.

I samband med industrialiseringen av västvärlden blev skillnaderna mellan hem och arbetsplats, offentlig och privat sfär, tydligare än tidigare. Föreställningen kring kvinnor som privata och män som offentliga blev till följd av detta en än mer tydlig distinktion än tidigare (Pacione 2009). Kvinnor i offentligheten misstänkliggjordes och många gånger sattes likhetstecken mellan en kvinna i det offentliga rummet och prostitution. Tankar gällande kvinnors rörelsefrihet och begränsningen av densamma kan även spåras till religionens tankesystem i början av förra seklet. Inom protestantismen ansågs kvinnans kallelsegärning ligga inom hemmets ram och mannens i det offentliga (Larsson & Jalakas 2008). Separationen

av dessa sfärer bidrog starkt till inskränkningen av kvinnans rörelsefrihet och hennes bundenhet till hemmet medan staden togs i besittning av mannen (Massey 1994).

Att liksom män beredas möjlighet att ströva omkring i staden, iakttä händelser och språka med andra har inte varit möjligt för kvinnor då deras moral ifrågasatts på grund av att hon utan sällskap eller direkt handlingsmål befunnit sig i det offentliga rummet (Wolf 1994). Flanören som idé, så som den beskrivits i den moderna litteraturen, ända sedan Baudelaire populariserade begreppet i mitten av 1800-talet har varit starkt könskodat även om detta varit outtalat. Wolf (1994) menar att detta i förlängningen har lett till att den moderna historieskrivningen utesluter kvinnors förhållande till och upplevelse av det offentliga rummet. I sin text *The sphinx in the city: urban life, the control of disorder, and women* skriver Wilson att vi i hög utsträckning saknar begrepp och tankar för hur vi kan tala om sårbarhet och utsatthet i staden utan att dra paralleller till beskydd och kontroll. Vidare menar Wilson (1992) att när kvinnors positiva upplevelser av det offentliga rummet exkluderas från diskussionen kan det i förlängningen riskera att reducera kvinnors rätt till det offentliga rummet. För att förstå vår omgivning på ett adekvat sätt måste berättelser skildra hela upplevelsen och inte delar av den. Wilson (1992) hävdar fortsatt att den kvinnliga flanören alltid varit en del av stadsbilden även om hon inte varit norm och därmed inte tillåts bli en del av berättelsen av våra städer. Att ta sig ut i offentligheten har av många feminister betraktats som en central del i det feministiska frihetsprojektet och kvinnor har genom historien bit för bit tagit det offentliga rummet i anspråk och brutit mot de rådande normerna (Larsson & Jalakas 2008).

Den feministiska urbanteorin har länge drivit tesen att stadsplanering utgått från ett maskulint ideal och att mannen fått stå som norm i det offentliga rummet (Molina 2007; Listerborn 2002). Den ojämlika maktrelationen mellan könen resulterar i en ojämlik relation till rummet och därmed i förlängningen samhällets organisering av stadsrummet. Planeringen av stadsrummet kan på detta sätt kritiseras för att vara patriarkal (Listerborn 2002). Staden har tagits i anspråk av männen, bland annat genom att de traditionellt sett stått för rumsproduktion och planering av våra offentliga miljöer men också genom den maktordning som möjliggjort för män att ta del av ett mer offentligt liv än kvinnor. Samtidigt har lite intresse visats inför kvinnors erfarenheter och upplevelse som brukare av det offentliga rummet och i och med det har även lite hänsyn tagits till gruppens behov (Listerborn 2002). På detta sätt kan fokus på ungdomar och i synnerhet tjejers behov i det offentliga rummet användas som ett sätt att förhålla sig kritisk till den normativa stadsplaneringen och bereda möjlighet för en mer inkluderande planering.

2.4 KROPPEN OCH DET OFFENTLIGA RUMMET

Sedan åttiotalet har intresset för kroppen och dess relation till rummet blivit ett allt större forskningsfält inom den kulturgeografiska urbanforskningen (Listeborn 2007). Intresset har fokuserats kring var kroppar befinner sig, hur kroppar rör sig eller undviker specifika rum, Hur kroppar förändras i och med rörelsen och användandet av rummet och slutligen hur kroppen samtidigt bidrar till att förändra rummet. Utan vidare reflektion betraktas många gånger den rumsliga utformningen av det offentliga rummet som neutral. Genom utgångspunkt i kroppen kan plats och tidsspecifika maktrelationer åskådliggöras och kunskap som tidigare betraktats som objektiv kan istället förstås som möjligheten att redogöra för olika verkligheter beroende på utgångspunkt i varierande faktorer så som ålder, kön, klass, etnicitet och sexualitet (Listerborn 2007). På detta sätt blir kropp och rum det som avgör våra möjligheter. Maktrelationer, möjlighet till rörelse och tillgänglighet till rummet kan genom utgångspunkt i kroppen göras tydliga (Listerborn 2007).

Kroppen kan alltså betraktas som något mer än det fysiska och biologiska. Idén om kroppen som "projekt" möjliggör för uttryck av den egna identiteten och tillskriver samtidigt kroppen ett symboliskt och kulturellt värde. På detta sätt kan både kropp och rum betraktas som både socialt och politiskt konstruerat men samtidigt något rent materiellt. En dubbelhet som är viktig att förhålla sig till då våra sociala företeelser, som exempelvis interaktion med andra, är rumsligt bundna. I den fenomenologiska forskningen menar man att det är genom mötet mellan kropp och rum som rummets mening framträder. Definition går inte att tillskriva rummet innan kroppen befolkar den. Våra sociala relationer påverkar och påverkas på så sätt av våra byggda miljöer (Listerborn 2007).

Levda erfarenheter, föreställningar och myter påverkar likväl som det fysiska rummet vårt sätt att inta, delta och röra oss i offentligheten. På detta sätt kan man förstå hur kvinnors rädsla i förhållande till det offentliga rummet formas. Statistiskt sett är den plats där flest våldsbrott gentemot kvinnor begås i hemmet och i ungefär 80% av alla sexualbrott är förövaren en närstående eller bekant till offret. Ändå beskrivs många gånger det offentliga rummet i det allmänna narrativet i högre utsträckning som otryggt för kvinnor än hemmet (Listerborn 2002). Därmed blir kvinnors kroppar i det offentliga rummet underordnade mäns våld. I förlängningen leder detta till en föreställning där kvinnor anses vara i behov av beskydd och på så sätt inskränks hennes möjlighet till rörelsefrihet. Kvinnans rörelse begränsas på detta sätt av samhällets syn på vad hon bör vara, och därmed också på hur hon bör agera (Rose 1993). Genom att uppfattas som en kvinnlig kropp i rummet blir hon bunden till att bete sig som en sådan.

3 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Teoretisk utgångspunkt för denna studie är feministisk teori. Då det i dagsläget inte är möjligt att tala om *en* feministisk teori då både de ideologiska utgångspunkterna och de teoretiska riktningarna är många och varierande har jag i denna studie tagit utgångspunkt i två specifika teoretiska begrepp, Connells teori gällande *den hegemoniska maskuliniteten* samt Mulvays teori om *the male gaze*.

3.1 DEN HEGEMONISKA MASKULINITETEN

Teorierna kring de patriarkala maktförhållandena som tidigare nämnts har exempelvis genom Connells (1999) teori gällande genusordningen utvecklats. Med utgångspunkt i Connells teori gällande genusordningen kommer jag använda mig av begreppet *den hegemoniska maskuliniteten* för att förklara den maktasymmetri som reproduceras i förhållande till genusordningen. Connells (1999) användning av hegemonibegreppet tar sin utgångspunkt i Gramscis analys av klassrelationer. På detta sätt hänvisar Connell (1999) till en kulturell dynamik vilken medför att en specifik grupp i samhället av hävd har möjlighet att upprätthålla en dominerande position. Detta görs i högre utsträckning genom utövande av auktoritet än direkt våld. Fortsatt menar Connell (1999) att endast en liten del av män lever upp till den normativa standard som *den hegemoniska maskuliniteten* medför men att den stora majoriteten män drar fördel av denna ordning på grund av dess patriarkala utdelning, det vill säga den allmänna underordningen av kvinnor. Connell (2002) förklarar fortsatt genusordningen som en konsekvens av genusmönster som beskriver hur vi ska och inte ska bete oss i våra roller som man och kvinna. Detta innebär att kroppen genom kroppsreflekterande praktiker bearbetas av sociala processer. Genus bör genom detta förhållningsätt förstås som konstruerat och står därför i kontrast till tidigare patriarkala teorier som utgår från en manlig och kvinnlig könsroll. Connell menar istället att genus skapas i relation med andra genom handlingar i vårt vardagliga liv. Connell (1999) menar fortsatt att det är i samband med dessa relationer som den övergripande organisationsprincipen gällande genusordningen förhandlas fram och att dessa relationer bör förstås i termer av makt. En idealiserad maskulinitet konstrueras i relation till underordnade och marginaliserade maskuliniteter samt femininiteter genom att den tillskrivs attribut som betraktas som eftersträvarsvärda. Denna idealiserade maskulinitet styr på detta sätt vilka egenskaper som anses vara betydelsefulla och därmed ses som norm. Det är denna idealiserade maskuliniteten som Connell kallar *den hegemoniska maskuliniteten*.

Genusordningen kan tydliggöras i situationer då en kvinna iklär sig maskulina attribut samt omvänt om en man iklär sig feminina attribut. Exempel på detta kan åskådliggöras med hjälp

av uttrycken "det är hon som bär byxorna i den där relationen" eller "han kastar som en tjej". Uttrycken tydliggör värderingen av det maskulina som mer värdefullt än det feminina.

Genom teorin gällande genusordningen kan rum som tidigare betraktats som könsneutrala istället betraktas som rumsliga miljöer som samverkar med olika former av maskuliniteter och femininiteten där den *hegemoniska maskuliniteten* fungerar som norm. I sin text *For space* menar Massey (2005) att rummet börs förstås som en produkt av olika typer av interaktioner, både på en global och lokal nivå. Man kan alltså inte särskilja rummet från människan då människan som nyttjar, interagerar, talar om rummet agerar som medskapare av rummet. Rummet är inte heller någonting homogent utan inkluderar olika typer av idéer, perspektiv och förhållningssätt som många gånger innebär konflikt. Massey (2005) menar fortsatt att rummet hela tiden skapas och återskapas. Det går alltså inte att se på rummet som något konstant utan rum bör istället betraktas som en del i våra identitetsskapande processer. Liksom att vi genom vårt handlande konstruerar genus konstrueras även rummet genom interaktion. På detta sätt kan rummet förstås som en medaktör i konstruktionen av ojämlikhet. Genom att olika rumsliga miljöer frammanar olika former av maskuliniteter styrs våra handlingar och avgör därmed också rätten och tillgängligheten till det offentliga rummet och i förlängningen den grad av frihet vi kan nå i våra offentliga miljöer (Forsberg 2003). *Den hegemoniska maskuliniteten* kan alltså förstås både socialt och fysiskt genom mänskliga beteenden i och i interaktion med rummet – vilket indirekt eller direkt står i relation till planeringen av det. Tjejs användande och anspråkstagande av det offentliga rummet kan på detta sätt förstås utifrån hur identitet och utrymme förhandlas fram inom ramen för den normativa *hegemoniska maskuliniteten*.

3.2 KROPPEN OCH DEN MANLIGA BLICKEN

The male gaze eller som den på svenska översätts till; *den manliga blicken*, är en teori framarbetad av Mulvey (1975). I sin text *The visual Pleasure and narrative cinema*, utvecklad ur den psykoanalytiska teoritraditionen, påvisar Mulvey (1975) hur en manlig blick förmedlas genom filmen som medium. Mulvey (1975) presenterar genom ett urval filmer av diverse regissörer en tes där representationen av kvinnligt och manlig sker genom ett narrativ där mannens, huvudkaraktärens, perspektiv blir det perspektiv åskådaren identifierar sig med. Mulvey (1975) exemplifierar genom att hänvisa till en rad filmer där den manliga karaktären intar en sorts berättarroll och därmed, genom sitt narrativ, anmodar tolkningsföreträde av berättelsen som helhet. Verkligheten berättas på så sätt genom dennes blick. Genom den manliga blicken objektifieras kvinnan och reduceras till ett objekt. Föreställningen av sexuell åtrå speglas i den heterosexuella dominans åskådaren förväntas att identifiera sig med. Fortsatt menar Mulvey (1975) att kvinnor i västvärlden genom denna blick utsätts för social kontroll och objektifiering

i högre grad än män. Detta får till konsekvens att kvinnor uppfattar sig själva som mer synliga i offentligheten än män och lär sig att värdera sitt jag utifrån denna blick (Listerborn 2007).

Flertalet geografer har påvisat hur denna teori även kan göras applicerbar då det gäller förhållandet till och skapandet av det offentliga rummet (Rose 2007, Massey 1992). Massey (1992) beskriver i *Space, place and gender* hur staden Paris fått fungera som symbol för den fria staden och hur staden i den modernistiska konsten kommit att få symbolisera framväxten av det moderna samhället. Då staden och människorna som befolkade den i stor utsträckning skildrats utifrån en manlig blick dras även betraktaren in i blicken som förmedlas via bilden. På så sätt kan den kontext där en bild arbetas fram också förstås som den verklighet vi ser omkring oss. Kreatörens blick blir det som villkorar vilken blick som förmedlas till åskådaren och så länge blicken dominerar förlorar kroppen sin väsentlighet (Massey 1992).

Dominansen av det maskulina subjektet och det feminina objektet i det visuella får till konsekvens ett förhållande till att se och att bli sedd "the female spectacle and the male gaze" (Rendell et.al 2000 s.105). Subjektet blir på detta sätt den som har rätt att definiera och bestämma rummets innehåll och därmed i förlängningen också den som har makten. Kvinnor blir genom denna blick traditionellt sett mer rumsligt bundna (Massey 1992).

Genom att förstå tjejers relation till det offentliga rummet utifrån föreställningen av kvinnokroppen som ett objekt till skillnad från subjekt möjliggörs bland annat för en förståelse av tjejers synlighet, eller osynlighet, i det offentliga rummet. Att begränsa sitt rörelsemönster och inte ta plats minimerar risken för att bli utsatt för den manliga blicken. Betraktaren villkorar på detta sätt tjejernas deltagande i det offentliga rummet.

4 METOD

I avsnittet nedan presenteras studiens metodologiska ansats. Kvalitativ studie som använts beskrivs, vidare förklaras också hur datainsamling genomförts och hur analysen av det empiriska materialet genomförts. Slutligen förs ett resonemang kring forskningsetik och subjektivitet med utgångspunkt i det insamlade materialet.

4.1 METODOLOGISK ANSATZ

Initialt var idén kring denna uppsats att genomföra gåturer med efterföljande samtal tillsammans med tjejerna i Rosengård. Detta för att i kontakt med platsen ta del av informanternas upplevelse av den. Det visade sig dock vara svårare än förväntat att komma i kontakt med möjliga informanter. Jag kontaktade diverse skolor och föreningar för att få hjälp med rekryteringen och initialt verkade det som att det inte skulle innebära några problem att genomföra gåturer, det visade sig dock att detta tillvägagångssätt hade krävt en mer generös tidsram. Med anledning av detta valde jag att istället fokusera arbetet kring gruppintervjuer med utgångspunkt i ett flygfoto över informanternas närområde. Att arbeta mot gruppen ungdomar kan vara svårt och i detta fall påverkades metoden mycket av samarbetet med dem.

Studien i denna uppsats har en kvalitativ ansats vilket innebär att den har som mål att bereda möjlighet för nyanserade beskrivningar av det område som studeras, i detta fall tjejers relation och användning av det offentliga rummet med utgångspunkt i positiva upplevelser. Utifrån mitt intresse att skapa en fördjupad förståelse för samspelet mellan människa och miljö i ansats att skapa goda utemiljöer menar jag att en kvalitativ utgångspunkt är en god sådan. Det kvalitativa angreppssättet syftar till att skapa kvalitativa narrativ, det vill säga att stor hänsyn visas till det som sägs men också det som menas av informanten i dess beskrivning av sin livssituation och kontext. Valet av att använda en kvalitativ forskningsmetod har sin grund i en föresats där de olika beskrivningarna syftar till att få lyfta fram mångfalden i ett fenomen snarare än slutgiltig och fast slutsats. Kunskapen baseras på vad informanten upplever vara relevant och viktigt (Bryman 2011). En öppenhet inför samtalet och vart informanten leder detta samtal kan därför bidra till att andra tankar än de som forskaren haft som utgångspunkt blir centrala (Kvale & Brinkmann 2009). Mer djupgående samtal möjliggör tjejernas berättelser och beskrivningar till vad som är relevant och viktigt i deras relation till det offentliga rummet, och i förlängningen deras utemiljö. Genom den öppenhet kring samtalet som eftersträfvats har tjejernas infallsvinklar fått stort utrymme och tankar som jag tidigare inte reflekterat i större uträkning över har fått ta större plats. Dessa tankar hade sannolikt inte heller framkommit om studien inte varit av kvalitativ karaktär. Att bereda för ett deltagande av ungdomar i processer och samtal som syftar till att diskutera deras levnadsvillkor anser jag vara av stor

vikt då det breddar det narrativ av röster som får höras i samtalet av våra offentliga rum, något som jag anser många gånger saknas.

4.2 AVGRÄNSNING OCH URVAL

Studien syftar till att undersöka tjejer och deras relation och användning av det offentliga rummet. Det innebär en tydlig avgränsning då uppsatsen därmed exkluderat killar och också de tjejer som inte ingått i åldersspannet 13 - 16 år, även om dessa grupper också är relevanta att studera. För att kunna genomföra studien beslutade jag att fokusera studien kring Rosengård. Att studera ytterligare områden hade möjligtvis resulterat i en än mer nyanserad bild men på grund av tidsrestriktioner var detta inte möjligt.

Jag har i studien utgått från ett målinriktat urval. Bryman (2011) menar att ett målinriktat urval som strategi syftar till att hitta informanter som är relevanta utifrån studiens forskningssyfte. För att få delta i studien skulle man vara boende i området eller i anslutning till detta, identifiera sig som tjej samt vara i en ålder av 13-16 år. Vidare använde jag mig av bekvämlighetsurval då informanterna valdes ut efter uppvisat intresse av att delta. Studien bygger på ett urval av 10 tjejer som är boende i området Rosengård eller i nära anslutning till detta område. För att komma i kontakt med informanterna togs kontakt med flertalet skolor i området även med Fritidsgården Tegelhuset och andra organisationer som tjejer i Förening. Snabbt etablerades en kontakt med en fritidsledare på Tegelhuset. Planscher med kort information om studien sattes upp på fritidsgården och informationsblad lämnades vidare till personal för att delas ut vid visat intresse för ytterligare information till de som visade intresse. Vidare bereddes jag möjlighet att komma förbi på "tjejkväll" på fritidsgården för att informera om studien. De som ville medverka fick därefter möjlighet att anmäla sig hos en fritidsledare och därefter genomföra intervjun. Bekvämlighetsurval kan göras då tillgänglighet till en viss grupp eller personer vanligtvis kan vara svår eller om en hög representativitet är av lägre betydelse det vill säga om intervjun istället syftar till att göra en mer djuplodad analys (Bryman 2011). Då min studie syftar till att undersöka tjejernas individuella upplevelser av det offentliga rummet var inte representativiteten avgörande vid urvalet, även om en mer heterogen grupp möjligtvis hade gett ett annat resultat. Lieberg (2003) menar att ungdomar kan kategoriseras i olika grupper. De som i hög utsträckning använder sig av det offentliga rummet benämner han som den uteorienterade gruppen. Denna grupp vistas också i högre utsträckning på fritidsgårdar. Det blir därmed viktigt att förstå att informanterna i denna studie inte kan ses som representanter för gruppen tjejer i sin helhet. De beskriver sin upplevda vardag vilken på många sätt kan skilja sig från de tjejer som inte får eller inte vill delta i de sammanhang dessa tjejer deltar i.

4.3 GENOMFÖRANDE AV INTERVJUER

Det empiriska materialet i studien är inhämtat genom semistrukturerade intervjuer. Dessa bygger på frågor som är mer allmänt formulerade än vid så kallade strukturerade intervjuer. Intervjuaren har vid tillfället för intervjun med sig en uppsättning frågor, ordningen på frågorna kan intervjuaren förhålla sig fritt till. Detta bereder informanten stor frihet i hur den får möjlighet att forma sina svar. Följdfrågor kan ställas utifrån de svar intervjuaren uppfattar som viktiga och informanten bereds på så sätt möjlighet att ta upp ämnen som intervjuaren inte funderat över (Bryman 2011). Valet att använda semistrukturerade intervjuer grundades i tanken att informanterna själva skulle få möjlighet att formulera sina tankar och svar. Jag ville i största möjliga mån undvika att styra deras tankar och uppfattningar kring ämnet med en alltför snäv frågeguide. Detta ledde till att intervjupersonerna ibland fördjupade sig i vissa delar eller kom in på saker jag själv tidigare inte reflekterat i högre uträkning över. Samtidigt som detta bereder en stor frihet gentemot de frågeställningar som intervjuguiden innehåller bereder samtidigt intervjuguiden en gemensam bas för de olika intervjuer som genomfördes.

För att samla in det empiriska materialet genomfördes två gruppintervjuer som spelades in samtidigt som stödanteckningar togs för att minnas stämningar och händelser som möjligtvis undgått inspelningen. Gruppintervjuerna varade mellan 45 - 55 minuter och hölls i två omgångar en eftermiddag på Tegelhuset. Båda grupperna bestod av tjejer från årskurs 7-9, 13-16 år gamla. Sex stycken tjejer deltog i den första gruppintervjun och fyra tjejer i den andra. Efter en kort presentation av mig själv och studien fick alla tjejer en lapp där de fick möjlighet att skriva ner tre favoritplatser belägna i deras närmiljö. Detta gjordes för att tjejerna skulle beredas möjlighet att själva reflektera kring vilka platser de uppskattade i ett försök att förhindra en allt för stor påverkan från de andra i gruppen. Pappret samlades in först efter intervjun. Att få tjejerna i projektet att tänka kring sin utemiljö var inte helt utan problem. Båda intervjuerna startade med att någon av tjejerna beskrev att de aldrig var ute. Det gick snabbt att förstå att begreppet att "vara ute" inte alltid inkluderade de saker man gjorde i sitt område. För att hjälpa tjejerna förstå vad jag syftade till när jag pratade om att vara utomhus beskrev jag därför hur jag när jag var yngre använde mig av min utemiljö. Då jag själv är uppvuxen i ett område som på många sätt liknar det område tjejerna var bosatta i gick förståelsen för "ute" från att handla om mer naturlika upplevelser till andra berättelser om hur man använder sin utemiljö i en mer vardaglig kontext. Att själv dela med mig av min upplevelse bidrog till att vissa av tjejerna förstod mer tydligt vad vi skulle tala om. Detta var ett beslut som togs på plats för att försöka bereda en tydligare förståelse men kan möjligtvis också ha bidragit till att intervjun styrts på ett annat sätt än om denna berättelse inte berättats. Att förhålla sig till den subjektiva roll som forskaren intar i kvalitativa studier är av största vikt och att reflektera kring hur mitt eget förhållningsätt och bakgrund påverkat möjligheten till förståelse av tjejernas

berättelse samt hur mitt eget deltagande inverkat på samtalet. Då ambitionen aldrig varit att generera rakt objektiva och generaliserbara svar utan att stimulera samtal med den grupp som deltog bedömdes därför detta beslut vara motiverat. Intervjuerna fokuserades kring ett flygfoto över Rosengård (Bilaga 1). Efter att tre platser valts ut fick varje tjej markera ut en plats i taget med hjälp av en prick på flygfotot. Vissa ställen befann sig utanför flygfotot men kunde genom gemensam diskussion lokaliseras i förhållande till detta. Efter att alla platser markerats fick varje person som valt en plats möjlighet att beskriva denna och varför de tyckte att detta var en bra plats. Efter detta följde en allmän diskussion i gruppen kring platsen med utgångspunkt i intervjuguiden (Bilaga 2).

4.4 BEARBETNING AV DET EMPIRISKA UNDERLAGET

För att belysa hur tjejer använder sig av samt relaterar till det offentliga rummet genomfördes en tematisk analys. Detta är ett vanligt angreppssätt då man använder sig av en kvalitativ metod och bedömdes lämpligt för den aktuella studien då det gör det möjligt att analysera teman och mönster i det insamlade materialet (Bryman 2011). Inledningsvis transkriberades materialet och i ett försök att ge en så god uppfattning av tjejernas berättelser som möjligt kodades materialet induktivt och textnära. Bryman (2011) menar att man genom noggrann läsning av det empiriska materialet kan urskilja teman och subteman. Intervjuerna kodades och analyserades först separat enligt de teman som kunde urskiljas i de olika intervjuerna. I vissa fall kunde samma kod kopplas till fler teman än ett. Därefter analyserades och jämfördes koderna mellan de två intervjuerna varpå mönster etablerades. Utifrån dessa mönster upprättades ett ramverk med tydligt avgränsade teman. För att belysa hur vanliga temana var bland deltagarna beräknades frekvenser för respektive tema. Utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar samt genom min bearbetning av materialet framkom de teman som utgör uppsatsens resultat. Slutlig temastruktur bestod av fyra teman: Knutpunkter, Närhet, Avskildhet och Trygghet. Med hänsyn till konfidentialitet tilldelades varje respondent en pseudonym då citat används i presentationen av temana. För att underlätta för läsaren har transkriberingarna till viss del omvandlats till skriftspråk i sammanställningen av resultatet.

4.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN

Insamlingen av det empiriska underlaget och bearbetningen av detsamma har följt vetenskapsrådets riktlinjer och god forskningssed (VR 2002; VR 2017). Med hänsyn till forskarens ansvar att i möjligaste mån undvika att göra skada (Bryman 2011) har det varit viktigt att följa forskningsetiska principer samt resonera kring detta arbetets genomförande med min handledare. Att förhålla mig till dessa riktlinjer har varit av största vikt då

informanterna i studien har varit minderåriga. För att delta i fritidsgårdens Tegelhusets aktiviteter måste samtycke ha lämnats av vårdnadshavare. Med utgångspunkt i detta samtycke och med tanke på ungdomarnas ålder samt studiens karaktär ansågs ungdomarna själva vara kompetenta att ta ställning till om de ville delta i studien eller inte. Skelton (2008) för ett liknade resonemang där hon menar att forskaren alltid bör beakta barn och ungdomars kompetens och utsatthet och utifrån forskningens syfte och sammanhang väga om samtycke kan lämnas utan vårdnadshavares godkännande. För att studien skulle underbyggas av väl avvägda etiska överväganden har jag utgått från vetenskapsrådets forskningsetiska principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. (VR 2002; Bryman 2011).

Informationskravet innebär att deltagarna informeras om studiens innehåll samt de moment som ingår, att deltagandet är frivilligt och att medgivande till deltagande kan dras tillbaka när som. Informanterna fick genom ett informationsblad ta del av denna information. Då metoden ändrades informerades deltagarna om denna ändring innan intervjun och fick därefter möjlighet att avgöra om de fortsatt ville delta.

För att förhindra förhoppningar gällande faktiska förändringar i utemiljön hos informanterna förklarades att denna studie endast var undersökande och alltså inte skulle medverka till sådana förändringar.

5 RESULTAT OCH ANALYS

I detta avsnitt redovisar jag för det empiriska materialet och min analytiska tolkning av det. Varje tema utgör en underrubrik och underbyggs med citat som är hämtade från transkriberingarna men som anpassats till skriftspråk. Fyra teman har identifierats. Dessa teman redogör för knutpunkter, närhet till utemiljö, avskilda platser och trygghet i det offentliga rummet.

5.1 KNUTPUNKTER

Farida: Asså man kan säga att det är folks andra hem. Asså man kan säga att det är min trygga plats. Det är det. På sommaren är det helt öppet, familjen sitter där, man grillar och man gör allt.

Mariam: Man e i planen.

Farida: Man spelar fotboll asså det känns ju tryggt.

Mariam: Mest på Ramadan

Farida: Ja exakt, du vet efter ramadan man måste fasta och sånna grejjer och efter det man brukar gå ut och spela fotboll och sånt. Man kan säga att det är nästan allas hem.

Möjligheten till sociala sammanhang beskrivs ofta av tjejerna och är det tema som mest frekvent återkommer då de beskriver vilka faktorer som styr vilka platser som upplevs som positiva i det offentliga rummet. Att "alla får plats" är viktigt. Stora utrymmen som rymmer flera typer av aktiviteter såsom fotboll, picknick och "häng" är de platser som mest frekvent beskrivs som positiva. Tjejerna beskriver ett folkliv där umgänge står i fokus men att ha tillgång till en kiosk var också något som var mycket uppskattat bland alla deltagare.

Mona: Vi träffas där, så kan vi sitta kvar där, sen går vi någon annanstans. Det är skönt att sitta där när alla cyklar runt och så och så har man också en kiosk. Pluspöäng.

Även om det var svårt för tjejerna att rent rumsligt precisera varför vissa platser var trevligare än andra fanns det genomgående vissa återkommande ord för att beskriva platserna som kan tolkas som rumsliga kvalitéer och förstås utifrån att flertalet av de platser som beskrevs på detta sett har en liknande utformning.

Emina: Egentligen vet jag inte varför, det är bara så du vet. När man går, man hittar ett ställe som man brukar sitta på. Det bara är så. Det finns vuxna där. Asså det är öppet runt och man kan komma in och allt.

Mariam: Man gillar att vara där, för öppen gård. Man känner alla där.

Att kunna ha uppsikt var viktigt och flera gånger pratade tjejerna om öppna ytor och möjligheten till uppsikt. Ytor som var stora men ändå delvis avskilda där ändå möjlighet till insyn fanns var absolut populärast. Stora gårdar var genomgående populärt då upplevelsen av öppna ytor avgränsades och skapar ett mer skyddat rum än om dessa byggnader ej funnits på platsen. Då utrymmet är stort finns det möjlighet att delta i aktivitet eller, om man hellre vill, sitta och snacka i anslutning till varandra. Detta bereder möjlighet för tjejerna till olika typer av deltagande, vilket citatet nedan är ett tydligt exempel på.

Lania: Jag brukar spela fotboll med killarna alltid, det är kul.

Sorya: Och jag sitter och tittar på.

Lania: Och sen de skriker på mig och säger att jag skall komma till dom. För jag säger alltid till dom fem minuter till, fem minuter till.

Sorya: För vi hatar fotboll. Av hela mitt hjärta.

Även om tjejerna har helt olika inställning till fotboll som sport kan både den som vill spela men också den som vill titta på, eller möjligtvis göra något annat, ändå beredas möjlighet att interagera med varandra.

Utöver de mer rumsliga aspekterna påpekade flera av tjejerna att det var viktigt att de gemensamma ytorna skulle vara fina och prydliga. Uppskattning för ljusinstallationer under vintern och blom-program om vår och sommar var några av de saker som tjejerna uppskattade.

Kareena: Dom gör det fint där och pyntar, helst på kvällen. Det är jättefina grejer att kolla på, typ julgran och sånt.

Mona: Det är redan trevligt, dom har blommor och sånt. Kanske mer papperskorg för de brukar va fulla och sen det är jättelite.

Som citatet ovan också illustrerar diskuterades problemet med skräp, något som återkommande beskrevs som ett väldigt allvarligt problem. Oviljan av de boende i området samt möjligheten till att göra sig av med skräp var ett stort problem enligt tjejerna. Speciellt allvarligt var det på de platser där "alla" var eftersom detta drog ner upplevelsen av platsen som en trevlig plats.

5.2 NÄRHET

Närheten till det offentliga rummet var viktigt. Att ha utemiljö direkt kopplad till sitt boende möjliggjorde för ett mer vardagligt bruk av platsen. Samtidigt fungerade många gånger dessa platser som samlingspunkt för tjejerna. Man gick ut och mötte upp andra, ibland för att hänga, men andra gånger för att gå någon annanstans. Platser i anslutning till hemmet var inte heller i lika hög grad beroende av en vuxennärvaro. Här kunde tjejerna istället vara med sina jämnåriga vänner. Möjligtvis beror detta på att vuxna ändå har uppsikt genom överblick från de omkringliggande husen.

Mariam: Det är inte så jag är där utan det är så mer jag bor typ där så det är helt så. Sen under sommaren alla vi sitter på bänkarna där framför Dania livs, ja. Typ när ens föräldrar ringer. Vart är ni? Man säger utanför. Asså alla vi bor i närheten där. Asså det är så vi möts, vid Bazar, och går någon annanstans.

Donja: Kolla, det är en plats som nästan alla är oftast. Antingen man spelar fotboll där eller man bara sitter och chillar vid bänkarna. Uppe vid kullen vi brukade ha picknick då som vi sätter oss på kullarna och bara snackar. Men absolut inte föräldrar. Med vänner, kusiner.

Många minnen var också sammankopplade med den närliggande utemiljön och man förstod på tjejerna att detta var platser som i än högre grad hade nyttjats av dem när de var yngre. Detta var något som tjejerna idag ville göra tydligt inte längre var lika aktuellt. De var äldre nu och inte lika barnsliga men minnena var fortfarande något som förenade dem och bidrog till att de i hög grad gillade platserna.

Rim: Jag bor där så vi är alltid där. Men det som är roligt är att det är en sån här fotbollsplan där. Och hon hära brukar alltid spela fotboll och finns det nån som spelar brukar vi alltid spela med dom. Och sen så finns det bänkar så man kan sitta och snacka och man kan gå runt. Det finns två lekplatser men vi brukar inte leka.

Lania: Vi brukade leka träpet, men det var gamla tider.

5.3 AVSKILDHET

Emina: Asså om man vill vara själv är det bara att gå dit för det är inte alla som kommer dit hela tiden.(...) Absolut inte familjen.

När tjejerna vill vara mer förtroliga drar de sig undan från de mer centrala delarna av Rosengård och rör sig till ställen de vet inte är ockuperade av andra. Speciellt tydligt blev detta bland de tjejer som var i den övre delen av åldersspektrat. Temat avskildhet var också något som diskuterades mer av de äldre tjejerna. De avskilda platserna var i högre utsträckning än knutpunkterna belägna längre bort från där tjejerna bodde. Viktigt var att ingen tjejerna kände, förutom ens närmsta vänner fanns på platsen. Från dessa platser var också familjen bannlyst. Föräldrar och syskon var inte inbjudna till dessa platser. Annars hade platsernas många gånger liknande utformning som de platser som fungerade som knutpunkter, det vill säga det fanns möjlighet till olika typer av aktivitet såsom fotbollsplan, bänkar och grönyta.

Salma: De flesta hänger runt omkring här (Tegelhuset) så om man vill prata med en viss person eller bara typ så va ifrån alla andra. Det är inte så många som brukar va där.

Emina: Va runt kyrkogården lite omkring fotbollsplanen.

Kareena: Jag gillar typ att promenera, det älskar jag.

Vid dessa platser talade tjejerna också i en högre utsträckning än tidigare om rörelse som aktivitet och då mestadels om att gå eller promenera. På de avskilda platserna låg alltså inte fokus i lika hög grad på vilka som var där utan många gånger var aktiviteten på platsen också av betydelse. De mer privata platserna är tjejernas egna platser, där finns det inga andra att förhålla sig till och rummet blir deras egna. Fokus ligger mer på den egna upplevelsen än socialt samspel. Tillgången till dessa platser var också starkt årstidsbetonad

då tjejerna i beskrev att dessa platser endast besöktes under de tider på året då det var ljusare ute.

5.4 TRYGGHET

Trots att frågorna som ställdes till tjejerna syftade till att försöka lyfta positiva upplevelser av det offentliga rummet blev det snabbt uppenbart att känslan av att känna sig trygg var central för denna upplevelse. Återkommande när tjejerna beskrev varför en plats uppfattades som positiv berodde på att platsen ansågs vara trygg. Bidragande faktorer till detta var att det fanns vuxna på platsen eller med uppsyn över platsen. Många gånger var det också årstidsbundet.

Emina: Vi är där från våren till hösten, när det börjar bli ljust och sånna grejjer.

Tillgängligheten till det offentliga rummet begränsades av mörkrer. Under vinterhalvåret besökte i stort sett ingen av tjejerna de mer privata platserna. Användningen av det offentliga rummet var överlag lägre under vintern vilket också går att härleda till vädret men den uppfattade tryggheten var också lägre under denna årstid. Vissa platser visste tjejerna däremot att de alltid borde undvika. Detta hade oftast förklarats för dem av föräldrar eller andra vuxna som helt enkelt förbjöd dem att besöka vissa platser.

Lania: Varje dag jag ser nån som jag känner eller vi säger min brors vänner och sånt. Alla känner varandra nånstans. Men problemet är jag kan inte riktigt röra mig fritt som jag vill på grund av hur mycket problem och sånt som har hänt i gårdarna. Asså jag får inte. Man är rädd men plus man får inte.

För andra var det självupplevda incidenter som gjorde att de undvek vissa platser. Även om tjejerna i diskussionen nedan var livfulla och glada när de talade om mannen med den svarta hunden påvisar detta samtal hur de själva tar ansvar för sin egen säkerhet genom att undvika platser som de anser vara farliga. Denna strategi var en självklarhet för dem.

Mona: Det finns en gård du vet där du bodde innan bakom. Det bor en man där.

Rim: Vadå en pedofil?

Donja: Jo, jo, jo, han med hunden.

Rim: Den svarta hunden?

Mona: Asså han har ärrat mitt liv. Han brukar cykla efter oss med kallingar.

Många av tjejerna hade varnats för vissa platser eller personer i området. De verkade utan större svårighet organisera sig för att hantera dessa omständigheter. Exempelvis var vissa av tjejerna förbjudna att vistas utomhus själva när det blivit mörkt, för att ta sig hem från fritidsgården tog de därför sällskap. Vid vissa tillfällen följde även fritidsledarna dem hem.

6 DISKUSSION OCH AVSLUTANDE REFLEKTION

Uppsatsen syftar till att undersöka tjejer och deras relation samt användning av det offentliga rummet. Vidare avser uppsatsen diskutera de egenskaper hos offentliga rummet som tjejer efterfrågar och varför dessa är av betydelse för gruppen. Med utgångspunkt i min frågeställning och de fyra teman som redovisats i resultatet kommer jag i analysen föra ett resonemang gällande rätten till det offentliga rummet och på detta sätt koppla samman empirin med teori och tidigare forskning. För att studera uppsatsens empiri och belysa underliggande strukturer har det teoretiska perspektivet tagit utgångspunkt i Connells teori gällande genusordningen och den *hegemoniska maskuliniteten* samt Mulvays begrepp gällande den *manliga blicken*. Vilka öppnar upp för en analys om vem som får tillträde till det offentliga rummet samt vem som äger blicken och därmed och i förlängningen berättelsen om det offentliga rummet. Analysen följs av ett avsnitt där slutsatser gällande studien avhandlas och slutligen avslutas avsnittet med mina egna reflektioner kring uppsatsen.

6.1 RÄTTEN TILL DET OFFENTLIGA RUMMET UTAN RESTRIKTION ELLER VILLKOR

För att förstå vad tjejer efterfrågar i det offentliga rummet krävs en förståelse för hur de använder sig av och relaterar till detsamma. Samtliga av tjejerna i denna studie uttryckte en mycket uppskattande bild av och god relation till det offentliga rummet, vilket delvis kan härledas till att samtalet centrerades kring positiva upplevelser. Berättelserna fokuserades i hög uträkning på hur kul det var att umgås med bekanta, vänner och familj. Genom hög kännedom om området och människorna i det skapade tjejerna en stor rumslig kompetens som dels beredde dem möjlighet att röra sig relativt fritt i området men också avgjorde hur de använde sig av de platser de definierade som sina favoriter. Denna rumsliga kompetens kan tjejerna tillgodogöra sig utifrån möjligheten till interaktion med andra människor och platser. Av denna studie går det att utläsa att de tjejer som medverkat i hög grad beskriver det som att de aktivt deltar och använder sig av det offentliga rummet. Även om tjejerna i många fall upplevde sig själva som säkra och trygga i förhållande till det offentliga rummet blev det tydligt att deras rörelsefrihet villkorades av premisser de själva i låg grad hade möjlighet att påverka. Den rumsliga kompetens som tjejerna tillgodogör sig i förhållande till det offentliga rummet kan följaktligen förstås som något som ständigt förhandlas i relation till olika normer så som ålder och genus (Massey 2007). I egenskap av tjej tillskrivs tjejerna karaktärsdrag som styr hur de använder sig av det offentliga rummet. Dessa karaktärsdrag är inte i egentlig mening kopplade till den enskilda tjejens faktiska erfarenhet av det offentliga rummet utan istället en beskrivning av hur en feminin kropp bör agera när hon inträder i ett maskulint kodat rum (Connell 1999; Massey 2007). Alla tjejer var införstådda med att de borde iaktta försiktighet när det befann sig i det offentliga rummet för att inte utsätta sig själva för risk,

vilket blev uppenbart då tjejerna talade om att de undvek eller blivit uppmanade av föräldrar och andra vuxna att undvika vissa gårdar. Samma typ av resonemang fördes också i förhållande till att vistas ute efter mörkrets inträde. Det imaginära hotet var i dessa situationer stark kopplad till risken att bli utsatt för våld, en föreställning som reproduceras i de bilder av verkligheten som vi i hög uträkning tar del av genom media och kultur. Synligheten i det visuella där kvinnan som objekt beskrivs som våldsutsatt villkorar också upplevelsen och berättelsen av det fysiska rummet som farligt (Mulvey 1975; Massey 2007). Denna berättelse styr tillgängligheten och möjligheten till rörelsefrihet för den kropp som då anses vara i behov av beskydd och möjligheten att fritt nyttja det offentliga rummet begränsas (Listerborn 2002). Den rumsliga kompetens tjejerna besitter är alltså villkorad av det manligt narrativet samt de maskulinitetsnormer som reproduceras i och av det offentliga rummet (Connell 1999; Massey 2007; Mulvey 1975). *Den hegemoniska maskuliniteten* kontrollerar på detta sätt tjejer i dubbel bemärkelse. Dels genom det faktiska våldet men framförallt genom en ständig föreställning kring bilden av att vara utsatt och otrygg. Att tjejer faktiskt är utsatta i offentligheten kan inte ifrågasättas, däremot bör föreställning kring denna utsatthet nyanseras för att i högre utsträckning beskriva tjejers faktiska relation till det offentliga rummet. För att göra detta bör en större inkludering av narrativ eftersträvas (Wilsson 1992).

Samma förhållningssätt till det offentliga rummet blir tydligt i förhållande till de platser som tjejer beskriver som positiva. Generellt sett uppfattar tjejer sig själva som mer synliga i det offentliga rummet än killar (Listerborn 2002; Andersson 2002). På samma sätt som tidigare beskrivits kan detta förklaras utifrån Mulveys (1975) idéer gällande den manliga blicken och förhållandet till att betrakta och att bli betraktad. I detta fall kan det också i direkt bemärkelse relateras till det hur manliga subjektets blick reducerar tjejen till objekt och därmed tar rummet i anspråk. Tjejernas egna platser, det vill säga platser dit de drog sig undan till när de hade behov av att vara ensamma eller tillsammans med en liten grupp vänner, var genomgående belägna i utkanten av Rosengård. Tjejerna beskrev dessa platser som platser dit ingen annan gick, vilket skulle kunna betraktas som en strategi för att värja sig från den manliga blicken. På detta sätt utökades tjejernas möjlighet att ta dessa platser i anspråk med utgångspunkt i sina egna behov. Här var de inte tvungna att förhålla sig till att bli betraktade vilket också i viss mån gjorde dem friare i hur de förhöll sig till fysisk aktivitet på dessa platser. Då tjejer genom denna blick i hög utsträckning medvetandegörs om den egna kroppen i det offentliga rummet blir konsekvensen många gånger att de rent kroppsligt begränsas i användandet av det. Rörelser blir mindre men rent generellt tas också mindre ytor i anspråk av tjejer när de utför aktiviteter (Listerborn 2002). Att arbeta för en planering där tjejer får möjlighet till fysisk aktivitet i en miljö där de inte är utsatta för lika stor exponering skulle kunna vara ett sätt att arbeta för en mer inkluderande miljö. Mindre rumsligheter i ett större sammanhang kan också bidra till möjligheten att i än högre utsträckning ta det offentliga rummet i anspråk.

Samtidigt som möjligheten till aktivitet är viktig är det också viktigt att fråga sig vilka aktiviteter som räknas och som det därmed i förlängningen planeras för. I samtalet gällande de mer avskilda platserna beskrevs promenaden som aktivitet i högre utsträckning än i förhållande till andra platser. Att denna typ av lågintensiva fysiska aktivitet inte lyfts fram i lika hög utsträcknings som många av de aktiviteter som associeras med mer fysiskt utmanande aktiviteter och som många gånger därför kodas som maskulint kan förstås genom den hegemoniska maskulinitetens ideal där en viss typ av fysisk aktivitet värderas högre än andra (Connell 1999). På detta sätt kan också aktivitetsytan som rumslik form problematiseras. Att aktivitetsytan som koncept betraktas som neutral och att ytans innehåll är det som styr användandet är att bortse från flera av de aspekter som styr hur bland annat tjejer använder sig av det offentliga rummet. Istället kan aktivitetsytan ses som en del i det maskulina aktivitetsideal som präglar utformningen av det offentliga rummet idag (Connell 1999; Massey 2007). Högt synliga aktiviteter som parkour och skateboard lämnar lite utrymme för en planering där mindre synliga aktiviteter så som mer lågintensiv träning, umgänge och återhämtning värderas. I arbetet med projektet som *Rosens Röda matta* märks tydligt ambitionen att tjejer ska ges möjlighet att vara fria i sin användning av det offentliga rummet. Det betyder att det finns en vilja att inkludera fler i vår gemensamma miljö, vilket är en god ambition. Men istället för att utgå från ett narrativ där tjejers faktiska användning av det offentliga rummet används för att bereda möjlighet för anspråkstagande formuleras istället ett narrativ där tjejer ska bli mer aktiva genom att ta staden i anspråk på samma sätt som killar gör. Återigen blir tjejers sätt att göra saker underordnat maskulinitetsidealet och istället för att fokusera på hur vi kan tillgodose tjejers behov i det offentliga rummet skiftar fokus till att bereda förändring av gruppens användarbeteende (Connell 1999). Givetvis betyder inte detta att tjejer aldrig vill spela fotboll eller åka skateboard etcetera. Flera av tjejerna i denna studie talade i hög utsträckning om fysisk aktivitet, och då i synnerhet fotboll, i förhållande till det offentliga rummet. Här kan vi alltså se att om tjejer på egna villkor får möjlighet att de faktiskt också deltar. En aspekt som bör lyftas fram i detta sammanhang är möjligheten att ta det offentliga rummet i anspråk genom möten med andra. Att känna samhörighet och gemenskap var av stor betydelse för tjejerna och platser där "alla" kunde delta var i allra högst grad de platser som beskrevs som positiva. Genom att "alla" befann sig på platserna var man både skyddad och mindre synlig vilket också beredde möjlighet för att vara mer flexibel i användandet av platsen. Genomgående beskrev tjejerna också att dessa platser hade multifunktionella ytor, det vill säga att det fanns möjlighet till olika typer av aktiviteter på ytorna som exempelvis fotboll, grillning och häng. Tjejerna hade också god tillgång till dessa ytor då de utan att behöva ta hänsyn till trafik fritt kunde röra sig mellan dessa platser. Stora öppna ytor och trafikseparerade områden kräver utrymme. Något som det blir allt högre konkurrens om i staden idag. Att hänvisa tjejer till specifika platser kan beskrivas som en del

i den marginalisering av unga som vi ser i det offentliga rummet idag (Jansson & Mårtensson 2013) där byggnader och trafik i högre utsträckning prioriteras. På många sätt står ungdomars tillgänglighet och rörelsefrihet till och i det offentliga rummet i stark kontrast till förtätningen av våra städer. Då öppna ytor i allt högre grad försvinner och då ungdomar många gånger saknar möjlighet att nyttja kommersiella ytor i lika hög utsträckning som vuxna (Matthews, Limb & Taylor 2000). I konkurrensen om utrymme blir dessutom tjejer som grupp extra utsatta då de i mindre utsträckning än killar har möjlighet att hävda ägandeskap över platser i det offentliga rummet (Listerborn 2002). Att ha tillgång till det offentliga rummet är en grundförutsättning för att kunna ta det i anspråk. Istället för att förhålla sig till aktivitetsyta som metod, i arbetet gällande inkludering av ungdomar, och då i synnerhet tjejer, i planeringen av staden, borde perspektivet vidgas till att arbeta för en bredare inkludering av ungdomar i planeringen. På många sätt kan tjejers relation till det offentliga rummet i hög utsträckning beskrivas som en kritik av det maskulinitetsideal som styr planeringen (Connell 1999, Massey 2007, Listerborn 2002). Genom att fokusera på tjejers positiva erfarenheter i deras användning och relation till det offentliga rummet kan en planering främjas som kan styra staden till att inkludera fler. Plats för tjejer blir på detta sätt plats för alla.

6.2 UTFORMNING SOM INKLUDERAR

Eftersom unga tjejer i generell mening använder sig av det offentliga rummet på andra sätt än killar (Andersson 2002) är det viktigt att hänsyn visas till deras behov i planeringen av det offentliga rummet. I denna studie var en viss typ av ytor överrepresenterade då tjejerna fick exemplifiera vilka platser de föredrog att spendera tid på. Utformningen på dessa platser beskrevs som öppna platser där god möjlighet till överblick fanns och samtidigt fanns också möjlighet till insyn från intilliggande stråk. Ytorna inhyste förutsättningar för olika typer av aktiviteter, så som fotboll, picknick, häng, lekplatser etcetera. Slutligen fanns bostäder i nära anslutning till ytorna. Vid dessa platser beskrev tjejerna att de hade möjlighet att efter olika förutsättningar och intressen delta i aktiviteter på platserna. Även om de nödvändigtvis inte deltog i samma aktivitet fanns det ett socialt samspel mellan de som deltog i olika aktiviteter. Att en plats skapar möjlighet för olika typer av användning skiftar fokus från fysisk rörelse och handling. På detta sätt kan den maskulinitetsnorm som aktivitetsidealet reproducerar skiftas till att inkludera fler värden där tjejens möjlighet till deltagande stärks. Stimulering av tjejers platstagande i det offentliga rummet, på deras egna villkor, kan bidra till en förändring av människors föreställning kring genus och bredda perspektivet inför vad det innebär att vara tjej och kille (Connell 1999).

Relationen till tjejernas favoritplatser hade pågått under lång tid då flera av tjejerna spenderat tid på lekplatser som fanns på dessa ytor när de var yngre. Genom relationen till platserna var

det också enklare att ta dem i anspråk. De betraktades redan som deras egna och genom detta ägandeskap kunde tjejerna främja sig från många av de föreställningar som annars band dem vid att förhålla sig till det offentliga rummet på ett visst sätt. Förutsättningen för detta är närhet till platser som dessa (Mårtensson 2012). Genom dessa etablerade relationer kunde den rumsliga kompetensen övas och också bereda tjejerna för att ta andra platser i anspråk.

6.3 SLUTSATSER OCH AVSLUTANDE REFLEKTION

Den problemformulering som ligger till grund för uppsatsen är alltså hur använder sig och relaterar tjejer till det offentliga rummet. För att påvisa viktiga aspekter av tjejers användning och relation till det offentliga rummet sammanfattas här förutsättningar som genom tjejernas egna berättelser visat sig vara viktiga för att möjliggöra och uppmuntra tjejers användning av det offentliga rummet.

- **Närhet**
Många ungdomars vardagsliv kretsar kring familj, skola och aktiviteter. Närheten till det offentliga rummet blir därför centralt i relation till möjligheten att ta det i anspråk. Att en etablerad relation till platsen fanns var viktigt då kännedom tycktes möjliggöra för anspråkstagande av det offentliga rummet. Då denna relation ofta etablerats som barn var närheten betydande eftersom barn generellt sett inte på egen hand är fria att fritt röra sig i staden.
- **Tillgänglighet**
Det offentliga rummets sociala och fysiska egenskaper är förutsättning för möjligheten att ta det i anspråk. Tillgängligheten är dels kopplad till närheten av det offentliga rummet men också till rörelsefriheten i det, vilken i hög utsträckning möjliggörs genom området trafikseparering. Tillgängligheten är också starkt kopplad till upplevelsen av trygghet och skiftar därför i förhållande till denna upplevelsen.
- **Trygghet**
Tryggheten i det offentliga rummet är både socialt och fysiskt betingat. Närvaron av "alla" var den egenskap som i högst grad bidrog till att platser upplevdes som trygga. Samtidigt kunde vissa fysiska egenskaper i det offentliga rummet detekteras i samtalen gällande de platser tjejerna beskrev som positiva. Exempel så som möjlighet till överblick, insyn och variation av rumslighet var egenskaper som efterfrågades. Upplevt hot om våld och en diskurs där det offentliga rummet beskrevs som otryggt bidrog i hög uträkning till vilka platser tjejerna undvek, en föreställning som bör nyanseras.

- Attraktivitet och användbarhet

Variation av aktivitet och rumslighet beskrevs återkommande som positivt. På stora ytor där tjejerna hade tillgång till olika typer av aktiviteter, gemensamt med andra, upplevde tjejerna sig många gånger som mest fria i sin användning av det offentliga rummet. De kunde växla mellan aktiviteter och beskrev sig själva i dessa sammanhang som uppsluppna och trygga. Genom stora ytor med flera aktiviteter kan konkurrensen minska då "alla" får plats. Ett återkommande bekymmer var dock skräpet och hanteringen av detta. Att få tillgång till en välskött utemiljö där omsorg visades, genom exempelvis blomsterprogram om sommaren eller ljusslingor om vintern, platserna som användes i stor uträkning var mycket viktig.

I övrigt kan föreställningar om genus sägas påverka tjejers användning och anspråkstagande av det offentliga rummet i hög uträkning. Ur diskussionen framkom bland annat att tjejer i hög uträkning anpassar och styr sin användning av det offentliga rummet i förhållande till hur de förväntas göra och agera, det vill säga att deras rumsliga kompetens förhandlas utifrån förväntningar och föreställningar som finns hos tjejerna själva men som också i hög uträkning villkoras av andra. Det påvisas också att tjejer har en sämre utgångspunkt att ta det offentliga rummet i besittning genom fysisk aktivitet på grund av kroppsliga begränsningar kopplat till föreställningen om genus samt att de i större uträkning begränsas av vuxna att röra sig fritt i det offentliga rummet. Samtidigt är det den fysiska aktiviteten som står som utgångspunkt i samtalet gällande ungdomar och utemiljö vilket föranleder att tjejer i lägre utsträckning uppmärksammas som aktiva deltagare i offentligheten. Att synas och höras behöver inte nödvändigtvis vara det enda sättet att inta ett rum. Att bredda förståelsen för hur olika människor tar plats är en viktig del i förståelsen för hur vi kan bygga en inkluderande utemiljö. Att värderingen kring vilka egenskaper som betraktas som eftersträvaransvärda i förhållande till anspråkstagande av plats nyanseras är därför viktig. Tjejerna som deltog i studien använde sig i hög uträkning av det offentliga rummet och att deras berättelser också blir en del av vår gemensamma berättelse om det offentliga rummet är angelägen. Att liksom utformningen ha som mål att inkludera alla medborgare bör också samtalet kring det offentliga rummet inkludera olika berättelser. På så sätt kan vi också möjliggöra den rumsliga inkluderingen.

Genom denna undersökning har många frågor aktualiserats som kräver vidare forskning. För att skapa en bredare förståelse för hur planeringen bemöter den problematik som uppsatsen behandlar föreslås vidare studier av praktiska fall där exempelvis medborgardialog i relevanta projekt analyseras. Att undersöka hur professionen arbetar med frågor gällande genus i planeringen. Det föreslås också att sambanden mellan killars anspråkstagande av det offentliga rummet står i relation till de hinder som tjejer upplever för att i vidare uträkning inta det offentliga rummet och hur arbetet kring gruppen killar kan utformas för att minimera

dessas hinder. Nya forskningsprojekt skulle också kunna undersöka hur privatisering och kommersialisering av det offentliga rummet påverkar ungdomars, och då i synnerhet tjejers, möjlighet till anspråkstagande av det offentliga rummet.

LITTERATURFÖRTECKNING

TRYCKTA KÄLLOR

Andersson, Björn (2002). *Öppna rum- om ungdomarna, staden och det offentliga livet*. Diss. Göteborgs Universitet. Göteborg.

Björnsson, Moa (2014). Rosens Röda Matta – stadsplanering på tjejs villkor I: Listerborn, Carina., Grundstöm, Karin., Claesson, Ragnhild., Delshammar, Tim., Johansson, Magnus & Parker, Peter. *Strategier för att hela en delad stad*, Malmö : Holmbergs, ss 73-90

Blomdahl, Ulf, Elofsson, Stig, & Åkesson, Magnus (2012). *Spontanidrott för vilka?* Stockholm: Stockholms Stad och Stockholms Universitet

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Clark, Charlotte & Uzzell, David (2006). The Socio-Environmental Affordances of Adolescents' Environments. I: Spencer, Christopher & Blades, Mark (red.) *Children and their Environments*, Cambridge: Cambridge University Press, ss:176-196

Cahill, Caitlin (2000). *Street Literacy: Urban Teenagers' Strategies for Negotiating their Neighbourhood*, Journal of Youth Studies, 3:3, 251-277, DOI: 10.1080/713684375

Connell, Raewyn (1999). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos

Connell, Raewyn (2009). *Om genus*. 2., utvidgade och omarb. uppl. Göteborg: Daidalos

Forsberg, Gunnel (2003). *Genusforskning inom kulturgeografin: en rumslig utmaning*. Stockholm: Höskoleverket i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Larsson, Anita & Jalakas, Anne (2008). *Jämställdhet nästa!: samhällsplanering ur ett genusperspektiv*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning: om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lund : Univ.

- Lieberg, Mats (2003). *Plats för ungdom: om ungdomar och ungdomskulturer i det offentliga rummet*. (Rapport från barnsäkerhetsdelegationen 2001:05) Stockholm: Barnsäkerhetsdelegationen.
- Listerborn, Carina (2002). *Trygg stad diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik*. Diss. Göteborgs Universitet. Göteborg.
- Listerborn, Carina (2007). *Kroppen som situation: om kön, makt och rum. Del 1, Begreppsutveckling*. Lund: Lunds universitet, Inst. f. kulturgeografi och ekonomisk geografi
- Malmö stad (2016). *Jämställda platser i Malmö*. Malmö: Malmö stad Miljöförvaltningen
- Matthews, Hugh., Limb, Melanie. & Taylor, Mark (2000). The 'street as thirdspace'. I: Holloway, Sarah. L. & Valentine, Gill. (red). *Children geographies- playing, living, learning*. London: Rutledge. ss. 63-79.
- Massey, Doreen (1994). *Space, place and gender*. Oxford: Polity Press
- Massey, Doreen (2005). *For space*. London: SAGE
- Molina, Irene (2007). Intersektionella rumsligheter. *Tidskrift för genusvetenskap*. 2007:3, s. 6-21
- Pacione, Michael (2009). *Urban geography: a global perspective*. 3. ed. London: Routledge
- Rendell, Jane, Penner, Barbara & Borden, Iain (red.) (2000). *Gender, space, architecture: an interdisciplinary introduction*. London: Routledge
- Rose, Gillian (1993). *Feminism and geography: the limits of geographical knowledge*. Cambridge: Polity Press
- Rose, Gillian (2007). *Visual methodologies: an introduction to the interpretation of visual materials*. 2. ed. London: Sage
- Wilson, Elizabeth (1992). *The sphinx in the city: urban life, the control of disorder, and women*. Berkeley, Calif: University of California Press

ELEKTRONISKA KÄLLOR

Björnsson, Moa & Eriksson, Lena (2014). *En modell för fysisk stadsförnyelse i samverkan* Malmö; Miljöförvaltningen, Malmö stad

Tillgänglig: <https://malmo.se/download/18.6559ffe5145840d28d62bf7/1491300127190/Modell%20f%C3%B6r%20Fysisk%20stadsf%C3%B6rnyelse%20i%20samverkan.pdf> [2019-12-03]

Björnsson, Moa (2013). PLAN:s diskussionsartikel nr 5-6 år 2013: Rosens röda matta – stadsplanering på tjejs villkor, *planeringsbloggen* [Blogg]. 23 december

Tillgänglig: <https://planeringsbloggen.wordpress.com/2013/12/23/plans-diskussionsartikel-nr-5-6-ar-2013-rosens-roda-matta-stadsplanering-pa-tjejs-villkor/> [2019-11-28]

Blomquist, Annika (2013). Malmö Unga kvinnor tar plats, *mynewsdesk* [Blogg]. 23 december

Tillgänglig: <http://www.mynewsdesk.com/se/malmo/pressreleases/unga-kvinnor-tar-plats-910657> [2019-11-25]

Cahill, Caitlin (2000). *Street Literacy: Urban Teenagers' Strategies for Negotiating their Neighbourhood*, *Journal of Youth Studies*, 3:3, 251-277, DOI: 10.1080/713684375

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig:

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf [2019-12-05]

God forskningssed [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet Tillgänglig:

https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf [2019-12-05]

Lennartsson, Dimitri (2015). Mötesplatser inte bara för killar, *Sveriges Radio* [Blogg]. 17 april

Tillgänglig: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=96&artikel=6143860> [2019-11-25]

Malmö stad (2014) *Rosengård i förvandling*. [Broschyr] Malmö: Miljöförvaltningen Malmö stad

Tillgänglig: <https://malmo.se/download/18.72a9d0fc1492d5b743fc8366/1491301240051/Broschyr%20Roseng%C3%A5rd%20i%20f%C3%B6rvandling.pdf> [2019-11-15]

Malmö stad (2015) *Planprogram för Törnrosen och del av Örtagården i Rosengård i Malmö*.

Malmö: Malmö stad

Tillgänglig:<https://malmo.se/download/18.4bef0e6a14c5b4a1bc94b19c/1491300809776/Pp%206044%20T%C3%B6rnrosen%20del%20av%20%C3%96rtag%C3%A5rd%20Godk%C3%A4nnande.pdf> [2019-12-17]

Malmö stad (2017). *Användandet av offentliga platser på Rosengårdsstråket*. Malmö: Malmö stad
Tillgänglig:<https://malmo.se/download/18.7ca5714f16006f8b31140d/1511970251591/Rapport%20Observation%20Roseng%C3%A5rdstr%C3%A5ket.pdf> [2019-11-22]

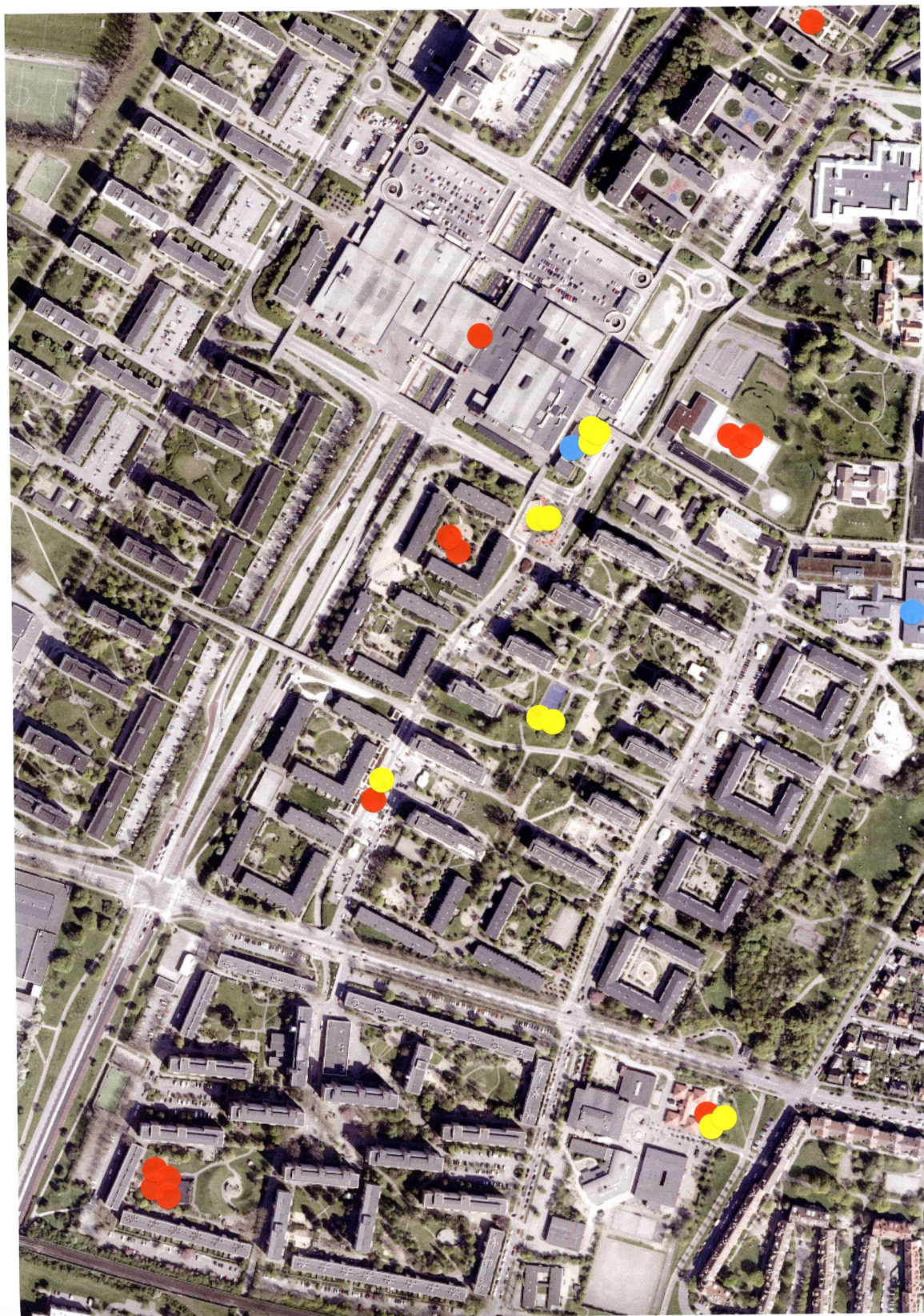
Mårtensson, Fredrika (2012). Hälsofrämjande äventyr med naturen som distraktion. *Socialmedicinska tidskrift* 89 (3): ss 224-231 Tillgänglig:
<http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/919/728> [2019-12-18]

Passon Camille, Levi Daniel & del Rio Vicente (2008). Implications of Adolescents' Perceptions and Values for Planning and Design. *Journal of Planning Education and Research* 2008 28; 73. s. DOI : [10.1177/0739456X08319236](https://doi.org/10.1177/0739456X08319236)

Skelton, Tracey (2008). Research with children and young people: exploring the tensions between ethics, competence and participation, I: Hopkins, Peter E., & Bell, Nancy (red.), *Children's Geographies* 6:1, s.21-36, DOI: 10.1080/14733280701791876

BILAGA 1

FLYGFOTO ROSENGÅRD

BILAGA 2

INTERVJUGUIDE

Vilka platser är du mest på?

Hur skulle du beskriva platsen?

Vad gör du när du är på platsen? Har olika platser olika funktioner? Är du där tillsammans med andra eller ensam?

Vilken tid brukar du vara på platsen? Vilken årstid brukar du var på platsen?

Kan du berätta om varför du tycker om denna plats?

Finns det några speciella saker som du tycker om på/med platsen?

Finns det någonting som du saknar på platsen eller något du vill lägga till, ta bort?

Om du tänker på dessa platser och ditt område i stort. Vad är bra? Vad saknar du? Finns det något som du skulle vilja förändra plats eller stort i området?

Finns det något annat du tänker på i förhållande till platsen?